

innehåll

inledning

2547 Barnpatient i dag, vuxen i morgon
Mikael Norman, Magnus Westgren

Klinik och vetenskap

2548 Extremt för tidigt födda kan vara ny riskgrupp i vuxenvården
Anna-Karin Edstedt Bonamy, Karin Stjernqvist, Fredrik Serenius

2554 Låg risk för ohälsa hos barn födda efter in vitro-fertilisering
Christina Bergh, Ulla-Britt Wennerholm

2560 Medfödda metabola sjukdomar – ovanliga, men ändå vanliga
Anna Nordenström, Ulrika von Döbeln

2564 Tvillingtransfusion: Med behandling god överlevnad
Cecilia Pegelow Halvorsen, Sverker Ek

2567 Livslång uppföljning krävs vid medfödd missbildning
Ulf Thilén, Agneta Nordenskjöld, Magnus Nordenskjöld

2572 Hög överlevnad efter barncancer, ibland till högt pris
Lars Hjorth, Johan Arvidson, Mikael Behrendtz, Stanislaw Garwicz, Marianne Jarfelt, Birgitta Lannering, Ulla Martinsson, Beatrice Melin, Cecilia Petersen, Per-Erik Sandström, Stefan Söderhäll

2576 Transplantation ger svårt sjuka barn chans till liv
Antal Németh, Ulla Berg, Jacek Winiarski

Omslagsfoto: Paul Hansen/Scanpix

gästredaktörer

MIKAEL NORMAN (presentation, se artikeln bredvid).

MAGNUS WESTGREN (presentation, se artikeln bredvid). Som gästredaktörer har Mikael Norman och Magnus Westgren bistått redaktionen med planering, granskning och artikelurval.

Läkartidningens teman ska förstärka det medicinska innehållet och ge en helhetsbild av aktuella medicinska områden. Nästa tema kommer i Läkartidningen nr 45 som utkommer den 10 november 2010. Temat då kommer att vara »Diabetes typ 2«.

BARNPATIENT I DAG, VUXEN I MORGON

MIKAEL NORMAN, professor, sektionschef för neonatalvården, Astrid Lindgrens barnsjukhus, Huddinge
mikael.norman@ki.se
MAGNUS WESTGREN, professor, överläkare, chef för enheten för obstetrik
magnus.westgren@ki.se
båda institutionen för klinisk vetenskap, intervention och teknik, Karolinska institutet och Karolinska universitetssjukhuset, Huddinge

I Europa finns i dag 10 miljoner barn och ungdomar som överlevt för tidig födsel. Bara några decennier tillbaka var motsvarande siffra endast en bråkdel av vad den är i dag – de flesta som föddes mer än någon månad för tidigt före 1970 dog efter födelsen.

Inte minst tack vare svensk läkemedelsforskning och utveckling av modern neonatal intensivvård har dödligheten bland prematurfödda barn nu sjunkit kraftigt, vilket gör att vi ser en ny generation av unga vuxna människor växa fram.

Allt fler räddas till livet

De mycket för tidigt födda är bara en av flera grupper som vi har valt att kalla »de nya överlevarna« och som skildras i detta temanummer av Läkartidningen. Forskning och framsteg inom olika fält såsom fostermedicin, barnkirurgi, transplantation, cancer och medfödda metabola sjukdomar har gjort att barn som tidigare inte kunde räddas till livet numera överlever och i allt större antal när vuxen ålder.

I detta sammanhang har vi också valt att belysa utvecklingen inom assisterad befruktning och reproduktionsmedicin, även om temats titel – de nya överlevarna – inte kan appliceras på denna grupp.

Överlevnad kan ha ett pris

Det är glädjande att allt fler foster, nyfödda och äldre barn med svåra sjukdomar kan räddas till livet. Samtidigt vet vi att överlevnad också kan ha ett pris, inte bara i form av funktionshinder eller hälsoproblem som kan uppstå som ett direkt resttillstånd efter sjukdom. Det ofödda och lilla barnet är också betydligt mer känsligt för störningar i den

omgivande miljön än vad som tidigare varit känt.

Även läkare för vuxna berörs

Det finns i dag starkt vetenskapligt stöd för att tidig stress och undernäring – i fosterlivet och under spädbarnsåret – finns med i orsakskedjan för flera av våra vanligaste folksjukdomar (tex hjärt-kärlsjukdom och diabetes). Detta innebär att sjuklighet och riskfaktorer som traditionellt varit en fråga för barnläkare också blivit en angelägenhet för många läkare som enbart träffar vuxna patienter.

Gränsöverskridande samarbete

Vi behöver veta mer om de nya överlevarnas långsiktiga hälsa och om deras behov av uppföljning och stöd längre fram. Målet är att optimera förutsättningarna för att uppnå fullgod hälsa, inte bara under barndomen utan också som vuxna. För att förstå och förbättra deras livssituation behövs gränsöverskridande kunskap och samarbeten, både inom vården och i forskningen, men också i samhället i stort.

Vi hoppas att detta temanummer ska stimulera till en sådan utveckling och intressera de kollegor inom vuxensjukvården som i allt större utsträckning möter de nya överlevarna.

Foto: Colourbox

Det finns i dag runt 10 miljoner barn och ungdomar i Europa som överlevt för tidig födsel.